

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การเรียนการสอนนโยบายสาธารณะในประเทศไทย

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับตำรา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตำรา

ตอนที่ 4 งานวิจัยเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

โดยในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การเรียนการสอนนโยบายสาธารณะในประเทศไทย

การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นมานับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เริ่มจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน เมื่อ พ.ศ. 2442 ต่อมาใน พ.ศ. 2445 พระองค์ทรงเปลี่ยนนามจากโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน เป็นโรงเรียนมหาดเล็กใน พ.ศ. 2445 จนกระทั่ง พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชดำริเห็นว่าการฝึกนักเรียนในโรงเรียนมหาดเล็กให้ออกมารับใช้ กระทรวงมหาดไทยเพียงกระทรวงเดียวไม่เพียงพอ ควรขยายการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พระองค์จึงทรงพระราชทานเงินทุนสำหรับการจัดตั้งโรงเรียนและทรงพระราชทานนามโรงเรียนมหาดเล็กใหม่ว่า “โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” นับตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2453 เป็นต้นมา ต่อมาพระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนดังกล่าวเป็น “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในพ.ศ. 2459 เริ่มแรกนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีด้วยกัน 4 คณะ คือ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ต่อมากระทรวงธรรมการในสมัยนั้นได้ทูลเกล้าฯ ให้เลิกคณะรัฐประศาสนศาสตร์เนื่องจากความนิยมในคณะดังกล่าวลดลง แต่ต่อมาสมุหเทศาภิบาลและข้าราชการได้มีการร้องทุกข์ว่าควรมีการสอนวิชานี้ต่อไป กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประชุมหารือว่าควรมีการสอนวิชานี้โดยให้เปลี่ยนเป็น “แผนกวิชาข้าราชการพลเรือน” ใน พ.ศ. 2476 สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงมีพระบรมราชโองการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและให้แผนกวิชาข้าราชการพลเรือนรวมอยู่คณะนิติศาสตร์ โดยมีชื่อว่าคณะนิติศาสตร์

และรัฐศาสตร์ จนกระทั่งเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2476 มาตรา 5 กำหนดให้โอนคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาขึ้นตรงต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง (ราชกิจจานุเบกษา, 2476) และต่อมาในปี พ.ศ. 2491 รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารประเทศที่จำเป็นต้องมีข้าราชการที่มีความรู้ความชำนาญจึงได้จัดตั้งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นมาอีกครั้งในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2491

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามาให้ความช่วยเหลือประเทศไทย อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาได้เข้าสู่การศึกษาเริ่มต้นด้วยการเข้ามาช่วยเหลือในการจัดตั้งคณะรัฐประศาสนศาสตร์ระดับบัณฑิตวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดสอนครั้งแรกใน พ.ศ. 2498 และดำเนินการสอนมาจน พ.ศ. 2506 การเรียนการสอนมุ่งเน้นสามวิชาหลัก ได้แก่ องค์การและการจัดการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานคลัง จนกระทั่งวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2509 รัฐบาลสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ได้จัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และกำหนดให้คณะรัฐประศาสนศาสตร์เป็นคณะหนึ่งของสถาบัน นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องไปยังสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัยในกำกับจนถึงปัจจุบัน

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน พบบงานวิจัยด้านการเรียนการสอนทางรัฐประศาสนศาสตร์ เช่น งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ผลงานวิจัยมหาบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” โดย อุดมโชค อาษาวิมลกิจ (2552) งานวิจัยด้านการเรียนการสอนทางรัฐประศาสนศาสตร์ไทยของโสภารัตน์ จารุสมบัติ (2550) เรื่องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยในระดับปริญญาตรี โท และเอก และศึกษาดำรง บทความด้านรัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2546-2550 งานของสุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2549) บทความเรื่อง การวิจัยสำรวจทรรศนะคติของมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ต่อหลักสูตรมหาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ บทความของปกรณ์ ปรียากกร (2549) เรื่อง การสำรวจทรรศนะของอาจารย์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ต่อหลักสูตรมหาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ งานวิจัยของสุจิตรา วิไลพงษ์ (2543) เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของศิษย์เก่ารัฐประศาสนศาสตร์ (รป.ม.) ที่มีต่อการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร รป.ม. ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงาน บทความของอุทัย เลาหิธีเยียร (2540) เรื่องศึกษาแนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย นอกจากนั้นยังพบบงานวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรโครงการปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคนอกเวลาราชการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยนพวรรณ เทียงตรง (2534) บทความของสุกัญญา ภาวะประภาษ (2528) เรื่อง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย อดีต ปัจจุบัน และอนาคต งานวิจัยของอนันต์ บัวบาน (2527) เรื่อง แนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต : การศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟี และบทความของอนงค์ทิพย์ วสินนท์ (2524) เรื่อง นโยบายสาธารณะ:พาราไดม์ที่ 5

ทางรัฐประศาสนศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏการศึกษาวิจัยด้านตำรา นโยบาย
สาธารณะโดยตรง

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับตำรา

มโนทัศน์เกี่ยวกับตำรานั้นมีความรู้หลัก ๆ สองส่วน ได้แก่ ความหมายของคำว่าตำราและ
แบบเรียนและส่วนประกอบของตำรา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของคำว่าตำรา หนังสือ และแบบเรียน

1.1 ความหมายของตำรา

ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วยมาตรฐานหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง
คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 (สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา, มปป.) ให้ความหมายคำว่า “ตำรา” หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่เรียบ
เรียงขึ้นอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชา หรือของหลักสูตรก็ได้
ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการถ่ายทอดในระดับอุดมศึกษาในการเรียนการสอนในหลักสูตร
ระดับอุดมศึกษา เนื้อหาสาระของตำราต้องมีความทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้เขียนเสนอขอ
ตำแหน่งทางวิชาการ ทั้งนี้ผู้ขอจะต้องระบุวิชาที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรที่ใช้ตำราเล่มที่เสนอขอตำแหน่ง
ทางวิชาการด้วย ผลงานทางวิชาการที่เป็นตำรานี้อาจได้รับการพัฒนาขึ้นจากเอกสารคำสอนจนถึง
ระดับที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้เรียนในวิชานั้น แต่สามารถอ่านและทำ
ความเข้าใจในสาระของตำรานั้นด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเข้าศึกษาในวิชานั้น

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547) ได้ให้ความหมายของ “ตำรา” ไว้ว่า เป็นแบบเรียน
แบบแผน หนังสือที่วาดด้วยวิชาการต่าง ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า
“ตำรา” ไว้ว่าเป็นแบบแผนที่ว่าด้วยหลักวิชาต่าง ๆ ดังนั้นตำราจึงมีความหมายถึงหนังสือวิทยาการสาขา
ต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการสาขานั้น ๆ ในระดับสูง คือ ไม่จำเป็นต้องใช้ในชั้นเรียน และมีคว
คอยเป็นพี่เลี้ยงอธิบายความ (ธวัช ปุณโณทก, 2550)

ตามความหมายของทบวงมหาวิทยาลัยในหนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ที่ ทม 0202.2/
ว 13 ลงวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของ “ตำรา” ไว้ว่า เป็นเอกสารทางวิชาการที่
เรียบเรียงอย่างมีระบบ อาจเขียนเพื่อตอบสนองเนื้อหาทั้งหมดของรายวิชาหรือส่วนหนึ่งของวิชาหรือ
หลักสูตรก็ได้ โดยมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และสะท้อนให้เห็นความสามารถใน
การถ่ายทอดวิชาในระดับอุดมศึกษา

1.2 ความหมายของหนังสือ

ระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วยมาตรฐานหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, มปป.) ให้ความหมายคำว่า “หนังสือ” หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้นโดยมีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง และให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญาความคิด และสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขาวิชานั้นๆ และ/หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงในเชิงเนื้อหาและครอบคลุมโดยไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือของวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ทั้งนี้เนื้อหาสาระของหนังสือต้องมีความทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงวันที่จัดพิมพ์

เจริญ บางเสน (2549) ให้นิยามของ “หนังสือ” ไว้ว่าเป็นเอกสารทางวิชาการหรือกึ่งวิชาการ ที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ เข้าปกเย็บเล่มเรียบร้อย มีสารบัญ แบ่งหมวดหมู่ของเนื้อหาอย่างชัดเจน (ตีพิมพ์) ใช้อักษรตัวพิมพ์และมีการเผยแพร่ เนื้อหาจะต้องมีความละเอียดสมบูรณ์และลึกซึ้งมาก แต่ไม่จำเป็นต้องครอบคลุมรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) หนังสือแบบเรียน หมายถึง เอกสารที่จัดเป็นรูปเล่ม ใช้สำหรับการเรียน มีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจมีลักษณะเป็นหนังสือเล่มเดียวตามกลุ่มวิชาหรือรายวิชาใด หรือเป็นชุด คือ มีหลายเล่มหลายชนิดอยู่ในชุดเดียวกันได้ และอาจมีแบบฝึกหัดประกอบด้วยเพื่อเป็นสื่อการเรียนสำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะและแตกฉานในบทเรียนสำหรับรายวิชาที่เน้นทักษะและการปฏิบัติ

(2) หนังสือเสริมประสบการณ์ หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนใช้ประกอบการเรียนการสอน แต่ไม่ได้กำหนดเป็นหนังสือเรียนหรือหนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อสร้างเสริมทักษะและนิสัยรักการอ่าน หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางขึ้น จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ (1) หนังสืออ่านนอกเวลา (2) หนังสืออ่านเพิ่มเติม (3) หนังสือส่งเสริมการอ่าน (4) หนังสืออ้างอิง

ดังนั้น หนังสือแบบเรียน หมายถึง หนังสือประเภทหนึ่ง ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน มีสาระตรงกับที่ระบุไว้ในหลักสูตร และอาจมีแบบฝึกหัดประกอบเพื่อเป็นสื่อการเรียนสำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะและมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียน สำหรับรายวิชาที่เน้นทักษะและการปฏิบัติ มีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง

สำหรับแบบเรียนคือหนังสือที่มีเนื้อหาความรู้ หลักการและวิธีการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนระดับชั้นใดระดับชั้นหนึ่ง ดังนั้น หนังสือแบบเรียนจึงหมายถึงหนังสือที่

ใช้ประกอบการเรียนในโรงเรียนทุกสาขาวิชาการ และส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ถ้าเป็นวิทยากรที่มีระดับสูงมักจะใช้คำว่า “ตำรา” (ธวัช ปุณณโกต, 2550)

จากความแตกต่างของคำว่าตำราและคำว่าหนังสือ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “ตำรา” ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ตำราด้านนโยบายสาธารณะไทย

2. ส่วนประกอบของตำรา

ตำราแต่ละเล่มนั้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่รวมกัน ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเติมเต็มความสมบูรณ์ของตำราเล่มนั้น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น โดยราตรี เปรี้ยวพานิช (2549) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบของตำรา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบตอนต้น ส่วนเนื้อหา และส่วนประกอบตอนท้าย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ส่วนประกอบตอนต้นของหนังสือนั้น ได้แก่ (1) ปกหนังสือ โดยแบ่งออกเป็น ปกหน้า ด้านนอก ปกหน้าด้านใน ปกหลังด้านนอก ปกหลังด้านใน และสันหนังสือ (2) ไบรอนปก หรือ หน้าปกใน มีข้อความเช่นเดียวกับปกหน้า หรือบางที่เรียกว่า หน้าชื่อเรื่อง แต่ส่วนใหญ่จะเพิ่มรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับการพิมพ์หนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้เรียบเรียง ผู้แต่ง รายละเอียดการพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ราคาจำหน่าย ชื่อและสถานที่ตั้งของโรงพิมพ์ เลขหนังสือมาตรฐานสากล ข้อความเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ (3) คำนำหรือคำชี้แจง โดยบอกถึงจุดมุ่งหมายในการจัดทำหนังสือ ขอบเขตเนื้อหาในเล่ม วิธีการใช้หนังสือ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (4) สารบัญ หรือสารบาญ จะให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เรียงไปตามลำดับที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ เพื่อให้ผู้อ่านทราบขอบเขตของเนื้อหาและช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหาอ่านเรื่อง นอกจากนี้อาจมีสารบัญแยกออกไปอีกต่างหาก เช่น สารบัญภาพประกอบ สารบัญตาราง เป็นต้น (5) คำแนะนำการใช้หนังสือ มุ่งให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีใช้หนังสือเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดตรงตามวัตถุประสงค์

2.2 ส่วนเนื้อหา มีรายละเอียด ดังนี้ (1) บทนำ ความนำ นำเรื่อง กล่าวถึงความเป็นมาหรือที่มาของเนื้อเรื่อง วัตถุประสงค์และความสำคัญ และเนื้อเรื่องโดยย่อ (2) เนื้อเรื่อง เนื้อหา โดยจะแบ่งเป็นเรื่อง เป็นบท ๆ ไป เรียงไปตามลำดับเรื่องราวให้ติดต่อสัมพันธ์กันจนตลอดเรื่อง (3) เครื่องช่วยประกอบเนื้อเรื่องหรือเนื้อหา ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ได้แก่ รูปภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง แผนที่ ตาราง เชิงอรรถ เป็นต้น (4) บทสรุป โดยกล่าวถึงสาระสำคัญของเนื้อหาในบทอย่างย่อ ๆ อภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากเนื้อหาในเรื่อง (5) คำอธิบายเพิ่มเติม เป็นส่วนที่ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้อ่าน เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น (6) กิจกรรมหรือคำถามท้ายบท มีไว้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทบทวนความรู้ ฝึกปฏิบัติ ในเรื่องที่เรียนมาแล้ว หรือเป็นการนำเอาความรู้มาปฏิบัติหรือนำมาประยุกต์ในสถานการณ์ที่แตกต่างออกไป รวมถึงเป็นการวัดและประเมินผลได้อีกด้วย

2.3 ส่วนประกอบตอนท้าย ประกอบด้วย (1) บรรณานุกรม หรือ รายการอ้างอิง ซึ่งเป็นการอ้างอิงรายการเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือหนังสือที่ผู้เขียนได้นำมาใช้ในการเขียนภายในเล่ม (2) ภาคผนวก ซึ่งหมายถึงส่วนที่เพิ่มเติมจากเนื้อหา โดยจัดไว้ตอนท้ายของหนังสือ

จากการศึกษาส่วนประกอบของตำราทั้ง 3 ส่วนนั้น ได้แก่ ส่วนประกอบตอนต้น ส่วนเนื้อหา และส่วนประกอบตอนท้ายนั้น ผู้วิจัยใช้ข้อมูลเป็นฐานความรู้ที่ทำให้เห็นภาพรวมและลักษณะร่วมของตำรา/หนังสือโดยทั่ว ๆ ไป

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตำรา

ตำรานับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน การพิจารณาตำราที่เหมาะสมกับนิสิต/นักศึกษาในด้านการให้ความรู้ ข้อเท็จจริงถูกต้องเหมาะสม การให้แนวคิดที่สำคัญต่อการศึกษาริเริ่มที่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์และพิจารณาตำรา เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกตำราที่ดีและเหมาะสมเพื่อประกอบในการจัดการเรียนการสอน

1. ความหมายและประโยชน์ของการวิเคราะห์ตำรา

การวิเคราะห์ตำรา หมายถึง การจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของตำราเพื่อพิจารณาคุณค่าแต่ละด้านว่ามีอะไรบ้าง การกำหนดเกณฑ์ที่เชื่อถือได้เข้าเทียบเคียงกับองค์ประกอบเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อดูว่า ตำรานั้นมีส่วนใดบ้างที่แตกต่าง มีข้อดี ข้อเสียอะไร โดยนำมาแยกแยะจากเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ การวิเคราะห์ตำราจึงทำในลักษณะมีหลักการ มีเหตุผล และได้ข้อสรุปที่สามารถเชื่อถือได้ ไม่ว่าการวิเคราะห์นั้นจะทำขึ้นกี่ครั้งก็ตาม ผลที่ได้รับย่อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายเพื่อคัดเลือกตำรามาใช้ประกอบการเรียนการสอน เสนอแนะนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ในการเลือกซื้อหนังสือที่ดี มีคุณค่า และเหมาะสมกับราคา และเพื่อปรับปรุงตำราให้ดีขึ้น ในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป (วาริ ถิระจิตร, มปป.; อัมพา วัชรวิทยากร, 2540)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ตำรา

การวิเคราะห์ตำรานั้นต้องใช้เทคนิควิธีและอุปกรณ์ต่างๆ ในการวิเคราะห์และบันทึกข้อมูล ซึ่งศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2541) ได้กล่าวถึงชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์หนังสือ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ใบวิเคราะห์รายการ (analysis sheet) บัตรให้คะแนน (score card) แบบสอบถาม (questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า (rating scale) โดยชนิดของเครื่องมือแต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งเพื่ออธิบายเนื้อหาสาระของการสื่อความหมายอย่างมีหลักเกณฑ์ มีระบบ และสามารถอธิบายเชิงปริมาณได้ด้วย และมีความเป็นปรนัย (อุทุมพร จามรมาน, 2529; Berelson, 1971) โดยขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา

นั้นทำได้โดยการกำหนดเอกสารที่จะทำการวิเคราะห์ กำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์ จัดสร้างรายการของ คำ วลี ประโยค ใจความสำคัญที่เป็นบรรทัดฐานหรือเกณฑ์ในการวิเคราะห์และนำไปทดลองใช้ จากนั้น ดำเนินการวิเคราะห์จริงมาทำการเจนนับแล้วใช้สถิติวิเคราะห์ในการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ (โกวิทย์ ประมวลพฤษ, 2525)

2.2 ใบวิเคราะห์รายการ (analysis sheet) เป็นการนำลักษณะของหนังสือและหัวข้อที่ต้องการมาวิเคราะห์ตามความเป็นจริง เพื่อให้การใช้ใบวิเคราะห์ โดยใบวิเคราะห์รายการมีการบันทึก 1) ข้อมูลเบื้องต้นของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ 2) ลักษณะทางด้าน วิชาการ ได้แก่ (1) การคัดเลือกเนื้อหา ว่ามีเนื้อหาครอบคลุมจุดประสงค์ในการสอน เนื้อหาแตกต่างไป จากหลักสูตร ความทันสมัยของเนื้อหา เนื้อหานำมาจากศาสตร์ ต่าง ๆ (2) การเรียบเรียงเนื้อหา การ อธิบาย วิธีเขียน คำศัพท์ สัญลักษณ์ และตัวอย่างที่ไม่ถูกต้องตามหลักสากล การใช้ภาษา ถ้อยคำ (3) ภาพประกอบ แผนที่ แผนภูมิ (4) แบบฝึกหัด พิจารณาจากความพอเพียง และชนิดของแบบฝึกหัด

2.3 บัตรให้คะแนน (score card) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวิเคราะห์หนังสือเรียน จากหลักการที่ว่าหนังสือเรียนที่ดีต้องสร้างจากรายการย่อย ๆ ที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ซึ่งรายการ ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถวัดและประเมินได้โดยอิสระจากกัน ผลรวมของการให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละ รายการจึงถือว่าเป็นการวัดคุณภาพของหนังสือเรียนได้

2.4 แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือการวิเคราะห์หนังสือ วิธีการนี้กระทำ โดยใช้ข้อความหรือข้อความคำถามเพื่อถามให้ผู้ตอบแสดงคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกมา โดยการสร้าง แบบสอบถามต้องสร้างด้วยความระมัดระวังและรัดกุม เพราะไม่มีคนคอยให้คำอธิบายหรือแก้ไขความ เข้าใจผิดของผู้ตอบแบบสอบถามได้ รูปแบบของแบบสอบถามที่นิยมใช้กันมีอยู่ 2 แบบใหญ่ ๆ คือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด

2.5 มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ประกอบด้วยข้อความคำถามหรือข้อความเกี่ยวกับ เรื่องที่จะให้ผู้ตอบพิจารณาพร้อมกับมีคำตอบที่แสดงความเข้มของความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น เป็น ระดับมาก-น้อย สูง-ต่ำ ส่วนใหญ่ใช้ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป สำหรับรูปแบบของคำตอบอาจทำได้หลาย รูปแบบ คือ แบบใช้ตัวเลข แบบใช้เส้นกราฟ เป็นต้น

2.6 แบบตรวจสอบรายการ (checklist) เป็นแบบสำรวจที่ระบุรายการ ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็น พฤติกรรมข้อเท็จจริงหรือรายการสิ่งของ เพื่อให้ผู้ตอบตัดสินใจตอบรับหรือปฏิเสธ ถ้าเป็นกรณีที่ถาม ความคิดเห็น พฤติกรรม หรือปัญหาต่าง ๆ แบบตรวจสอบรายการก็จะมีลักษณะคล้ายแบบมาตราส่วน ประมาณค่า แต่มีตัวเลือกเพียง 2 ระดับเท่านั้น แบบตรวจสอบรายการมีประโยชน์ในการรวบรวม หลักฐานเกี่ยวกับลักษณะของหนังสือเรียน แบบตรวจสอบรายการอาจเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของใบ

วิเคราะห์รายการก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ หรือจะแยกวิเคราะห์โดยวิธีใช้แบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพออกต่างหากก็ได้

จากรูปแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ตำราประเภทต่าง ๆ นี้แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ตำราสามารถกระทำได้โดยใช้วิธีอันหลากหลาย และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคดังกล่าวมาผสมผสานกันในรูปแบบของการใช้ใบวิเคราะห์รายการ (analysis sheet) ในการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อใช้วิเคราะห์ตำราเชิงลึก และใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในการสำรวจความคิดเห็น และสภาพทั่วไปของการใช้ตำราในนโยบายสาธารณะ

3. เกณฑ์ในการพิจารณาดำรา

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตำรานั้น ได้มีผู้เสนอไว้ในหลายลักษณะ (โดยใช้หลักการเหมือนกับการวิเคราะห์แบบเรียนด้วยเช่นเดียวกัน) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

รัญจวน อินทรกำแหง (2515) ได้ให้เกณฑ์การเลือกตำรา โดยพิจารณา ดังนี้ 1) เนื้อหาวิชาและสาระของหนังสือมีสาระเป็นแก่นสารแน่นอน มีความสมบูรณ์และมีความสมดุล 2) วิธีเสนอหนังสือชวนให้อ่าน เข้าใจง่าย สำนวนภาษาสละสลวย ความยากง่ายเหมาะสมกับผู้อ่านในระดับที่ผู้เขียนตั้งใจเขียนให้อ่าน 3) การวางเค้าโครงลำดับเรื่องไม่ซับซ้อน เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเข้าใจ และแสดงความคิดต่อเนื่องเป็นอย่างดี 4) คุณวุฒิและประสบการณ์ของผู้เขียนเป็นที่เชื่อถือได้ 5) ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือที่เป็นประโยชน์ให้อ่านเข้าใจสาระของเรื่องได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ได้แก่ สารบัญ บรรณานุกรม อภิธานศัพท์ เป็นต้น 6) ลักษณะรูปเล่มและคุณภาพของการพิมพ์ หมายถึง ความถูกต้องชัดเจนในการพิมพ์ทั้งตัวหนังสือและภาพประกอบ 7) ความถูกต้องแม่นยำของเนื้อหาสาระเป็นไปตามข้อเท็จจริง

Redei (1984) ได้รวบรวมเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินตำรา 5 ด้าน ได้แก่

(1) ความเหมาะสมกับวิธีการสอนในวิชา (course tacting) มีประเด็นประเมิน 6 ประเด็น คือ เนื้อหาในตำราเป็นเรื่องที่ผู้สอนสามารถสอนได้อย่างดี เนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้เรียนและไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาอื่น พื้นความรู้ของผู้เรียนมีพอที่จะเข้าใจการอ่านเนื้อหาตำรา การจัดสัดส่วนเนื้อหาครอบคลุมสาระของวิชา การบูรณาการของเนื้อหาในตำรามีความเหมาะสมและอธิบายทฤษฎีได้ชัดเจน และรูปแบบการเสนอเนื้อหาเหมาะสม

(2) ลักษณะเนื้อหาทั่วไป (general characteristic) หรือความคิดเห็น (point of view) เกี่ยวกับตำรา มีประเด็นประเมิน 8 ประเด็น คือ การเรียบเรียงเนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอนจากง่ายไปยาก ตำรามีการอธิบายชัดเจน ตำรามีรายละเอียดลึกซึ้ง ตำรามีสัดส่วนที่สมดุล

ความยากง่ายในการอ่านเหมาะสม ตำรามีรูปแบบการเสนอในเชิงวิทยาศาสตร์ มีตัวอย่างและคำอธิบายชัดเจนและเพียงพอ และรูปลักษณ์ตำราน่าสนใจ

(3) ความถูกต้องของเนื้อหา (accuracy of content) มีประเด็นประเมิน 4 ประเด็น คือ ตำรามีปริมาณความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงน้อย ตำรามีแหล่งอ้างอิงที่ถูกต้อง ตำรามีคำอธิบายความเป็นมา การนำเสนอสาระมีความชัดเจนไม่สับสน

(4) ความทันสมัยของเนื้อหา (currency of content) มีประเด็นประเมิน 4 ประเด็น คือ ตำรามีสารสนเทศที่ทันสมัย ตำรามีสารสนเทศเก่าเพื่อเสนอในรูปประวัติความเป็นมา ตำรามีหัวข้อครอบคลุม และตำรามีการเชื่อมโยงความรู้จากความรู้เดิม

(5) ภาพรวมของสารสนเทศ (overall information) มีประเด็นประเมิน 23 ประเด็น คือ ตำราระบุพื้นฐานความรู้เดิม จำนวนหน้าของตำราเหมาะสมกับวิชา ตำรามีการประยุกต์ทฤษฎีอย่างมีระบบ แบบฝึกหัดในตำรามีความเหมาะสม แบบฝึกหัดมีคำเฉลย มีคำอธิบายเฉลยคำตอบ แบบฝึกหัดมีความยากง่ายเหมาะสม แบบฝึกหัดมีการจัดเรียงลำดับเป็นขั้นตอน ตำรามีดัชนีที่เป็นประโยชน์ในการค้นเรื่อง ตำรามีการอธิบายคำศัพท์ ตำรามีการสรุปท้ายบท มีแหล่งอ้างอิงเพียงพอ ตำรามีคำสำคัญ สัญลักษณ์ และคำนิยามชัดเจน ตำรามีการอ้างอิงข้ามตอนให้อ่านติดตามศึกษาได้ ตำรามีการพิมพ์ที่ชัดและมี การพิมพ์เน้นโน้ตสำคัญ ตำรามีสารบัญเนื้อหาตำราเสนอข้อมูลเชิงลึกหรือรายละเอียดในกรอบให้เห็นเด่นชัด ตำรามีคู่มือการสอนแก่ครู ในคู่มือครูมีแบบฝึกหัดเพิ่มเติมอย่างเหมาะสม ตำรามีคำถามสำหรับการสอบที่เหมาะสม ตำรามีแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสมกับการค้นคว้าต่อ ตำรามีภาคผนวกที่อำนวยความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และตำรามีราคาเหมาะสม

Broadbent (1972) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาตำรา ได้แก่ 1) รายละเอียดพื้นฐานทั่วไป ไป พิจารณาในด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ รูปเล่ม ราคา และจำนวนหน้า 2) เนื้อหาของหนังสือควรใช้ข้อมูลจากทุกสาขาในหมวดสังคมศาสตร์ ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง แทรกประเด็นโต้แย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม 3) พัฒนาการความคิดโดยมีวิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ปัญหาหรือประเด็นต่างๆ โดยวิธีวิทยาศาสตร์ ให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านอย่างเพียงพอและหลายๆ ด้าน ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ตำราควรมีคำถามที่กระตุ้นให้คิด เสนอแนะกิจกรรมโครงการและการค้นคว้าเพิ่มเติม 4) ความ น่าอ่านของหนังสือ ให้ข้อคิดที่สมเหตุสมผล การเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปอย่างน่าสนใจ ขนาดตัวอักษรพอเหมาะ มีตัวอักษรหลายแบบให้สังเกตได้ง่าย ช่องไฟดี อ่านได้สะดวก ตัวพิมพ์ชัดเจน ไม่เลอะเลือน กระดาษมีคุณภาพดี 5) เครื่องช่วยประกอบ เช่น แผนที่ แผนภูมิ แผนผัง ภาพประกอบ บทนำ สารบัญ ดรรชนี อภิธานศัพท์ เชิงอรรถ บทสรุป และบรรณานุกรม เป็นต้น

Inlow (1963) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกตำรา โดยมีลักษณะ คือ 1) เป็นตำราที่ทันสมัย ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ 2) ผู้แต่งมีความรู้และความสามารถในระดับชั้นเรียนนั้น ๆ เป็น อย่างดี 3) เนื้อหาวิชาของแบบเรียนได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมี จุดมุ่งหมายและวิธีการเสนอเนื้อหาที่ดี เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน มีบทอภิปรายแสดง ความคิดเห็นและให้ความคิดรวบยอด มีการขยายความและให้ความหมายของข้อความสำคัญ มีการ กล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ 4) แนวการเขียนตรงตามมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับกัน ในปัจจุบัน เช่น มีความหมายชัดเจน ข้อความน่าสนใจชวนอ่าน ใช้คำศัพท์เหมาะสมกับระดับผู้เรียน ให้ความคิดรวบยอดที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย วางแผนการเสนอเนื้อหาอย่างเหมาะสม 5) ตำรามีรูปแบบ สดวกาม เช่น กระดาษมีคุณภาพดี ตัวพิมพ์อ่านง่าย ขนาดรูปเล่มน่าอ่าน ปกมีสีสดวกาม เป็นต้น 6) มี เอกสารอ้างอิงและบอกที่มาของข้อมูล และ 7) มีสารบัญ คำนำ อภิธานศัพท์ ดรรชนี เป็นต้น

Douglass (1956) ได้เสนอหลักเกณฑ์การเลือกตำราซึ่งควรพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1) ผู้พิมพ์โฆษณาเป็นแหล่งพิมพ์ที่มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด 2) เวลาที่จัดพิมพ์ 3) ผู้แต่งมี ความรู้ความสามารถน่าเชื่อถือเพียงใด 4) การจัดหน้าหนังสือ เรียงลำดับเนื้อหาก่อน-หลังได้ดีหรือไม่ 5) เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวิชาที่เรียนหรือไม่ 6) คำศัพท์เหมาะสมเพียงไร ไม่ยากเกินไป 7) ภาพประกอบช่วยให้ นิสิต/นักศึกษาเข้าใจและสนใจเรื่องได้ขึ้นอีกเพียงใด 8) มีแบบฝึกหัด หัวข้อ อภิปราย กิจกรรม คำถามยั่วยู่ให้ศึกษากว้างขวางขึ้นหรือไม่ 9) ลักษณะพิเศษ เช่น ในหนังสือมีอะไร พิเศษที่จะส่งเสริมความแตกต่างของนักเรียนหรือไม่ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภาษา 10) ลักษณะทางวัตถุ เช่น รูปแบบ เนื้อกระดาษ การเย็บเล่ม การพิมพ์รูปภาพเหมาะสมเพียงใด เป็นต้น

จากการสังเคราะห์เกณฑ์ในการพิจารณาตำรานั้น พบว่า มีเกณฑ์การพิจารณาตำราที่ หลากลักษณะ ทั้งในแง่ของสภาพทางกายภาพของตำรา วิธีการเขียนและเรียบเรียงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความถูกต้องชัดเจนและความทันสมัยของเนื้อหา เทคนิคการนำเสนอตำรา เป็นต้น ซึ่งผลจากการ สังเคราะห์ตำราเหล่านี้ผู้วิจัยได้นำไปใช้พัฒนาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ตำรา เชิงลึก และใช้ในการ สรุปรวสภาพ ลักษณะการใช้ และความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นิสิต/นักศึกษา ที่มีต่อตำรานั้นโดย

4. กระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ตำรา

การวิเคราะห์ตำรานั้นมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปตาม สาขาวิชาและตามแนวคิดของนักวิชาการโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ ตำรา ดังนี้

4.1 กระบวนการวิเคราะห์ตำรา

Nicholls (อ้างถึงใน จุฑารัตน์ อบเชยเทศ, 2552) ได้เสนอแนวทางในกระบวนการวิจัยหนังสือแบบเรียนว่าต้องตอบคำถามของกระบวนการวิเคราะห์แบบเรียนดังขั้นตอน ต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์เนื้อหาอย่างไร ที่เป็นไปได้ 2) จำเป็นต้องมีการเตรียมอะไร 3) เรียงลำดับด้วยแนวทางใด 4) ประยุกต์กรอบแนวคิดอย่างไร 5) เครื่องมือควรเป็นลักษณะใด 6) จำแนกการพัฒนาอย่างไร 7) คำถามที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนควรเป็นอย่างไร

จากกระบวนการวิเคราะห์แบบเรียนทั้ง 7 ขั้นตอนนี้ เป็นแนวทางในการดำเนินการวิเคราะห์แบบเรียนให้เกิดกระบวนการที่เรียกว่า การวิจัยแบบเรียน/ตำรา เพื่อให้มีแนวทางในการคัดเลือกตำรามาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน สามารถเลือกตำราที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของนิสิต/นักศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ มีความชัดเจนในด้านเนื้อหา มีความสอดคล้องกับหลักสูตร มีความเชื่อมโยงของเนื้อหาภายในวิชา และเป็นการเริ่มต้นในการวางแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนในการทำการวิจัยตำราก่อนที่จะตัดสินใจเลือกตำรามาใช้ โดยขั้นตอนในการวิเคราะห์ตำรานี้สามารถนำไปใช้ได้กับทุกรายวิชาได้ด้วยเช่นเดียวกัน

4.2 วิธีการวิเคราะห์ตำรา

1) การวิเคราะห์ความน่าอ่าน โดยคำนวณดัชนีความน่าอ่าน (readability index) จากข้อมูลในตำราโดยมีวิธีการวิเคราะห์ดัชนีความน่าอ่าน โดยมีขั้นตอน คือ (1) คัดเลือกข้อความจากตำรามาบทละ 1 ตอนให้มีความยาว 100 คำ (2) นับจำนวนประโยคในข้อความที่มีความยาว 100 คำ (3) คำนวณหาค่าเฉลี่ยของจำนวนคำในประโยค โดยการนำจำนวนคำทั้งในข้อความทั้งตอนหารด้วยจำนวนประโยค (4) นับจำนวนคำที่มี 3 พยางค์ขึ้นไปในข้อความที่มีความยาว 100 คำนั้น (5) รวมค่าเฉลี่ยจำนวนคำในประโยคจากข้อ 3) กับจำนวนคำที่มี 3 พยางค์ขึ้นไปจากข้อ 4) (6) นำผลลัพธ์จากข้อ (5) คูณด้วย 0.4 และปัดจุดทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็ม ผลลัพธ์ที่ได้เป็นดัชนีความน่าอ่านของตำราสรุปได้ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{ดัชนีความน่าอ่าน} = 0.4 \times (\text{ค่าเฉลี่ยจำนวนคำต่อประโยค} + \text{จำนวนคำ 3 พยางค์ขึ้นไป})$$

เกณฑ์ในการพิจารณาความน่าอ่าน ใช้เกณฑ์ของ Hollabaugh (1989) ซึ่งกำหนดดัชนีที่มีค่าเท่ากับ 15 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับปริญญาตรี และ มีค่า 20 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับบัณฑิตศึกษา

2) วิเคราะห์ความยากในการอ่าน โดยคำนวณดัชนีความยากในการอ่าน (reading difficulty index) จากข้อมูลในตำรา คือค่าเฉลี่ยของจำนวนคำที่ขีดเส้นใต้ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ดัชนีความยากในการอ่าน คือ (1) แบ่งเนื้อหาในตำราแต่ละเล่มเป็น 10 ส่วน ดังนั้นในแต่ละส่วนประกอบด้วยเนื้อหาของตำราคิดเป็นร้อยละ 10 (2) สุ่มเนื้อหาแต่ละส่วนให้ได้ข้อความที่มีความยาวประมาณ

200 คำ จะได้ข้อความที่จะใช้ในการประเมินเล่มละ 10 ข้อความ เรียกแต่ละข้อความว่า อนุประโยค (3) นำข้อความทั้ง 10 ข้อความ มาขีดเส้นใต้คำที่เป็นคำยากแล้วนับจำนวนคำที่เป็นคำยาก (4) คำนวณจำนวนคำโดยเฉลี่ยต่ออนุประโยคและค่าเฉลี่ยจำนวนคำที่ขีดเส้นใต้ในแต่ละอนุประโยค

เกณฑ์ในการพิจารณาความยากในการอ่าน ใช้เกณฑ์เดียวกับความน่าอ่านของ Hollabaugh (1989) ซึ่งกำหนดดัชนีที่มีค่าเท่ากับ 15 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับปริญญาตรี และมีค่า 20 ขึ้นไปมีความน่าอ่านเหมาะสมสำหรับบัณฑิตศึกษา

การพิจารณาคำยากนั้นพิจารณาจากลักษณะดังต่อไปนี้ (1) เป็นคำศัพท์เฉพาะ และใหม่สำหรับผู้เรียน (2) ไม่คำนึงว่ามีกี่พยางค์ อาจอยู่ในรูปของคำหรือข้อความ (3) ไม่พิจารณารูปประโยคที่อยู่ข้างเคียง (4) ในข้อความที่ทำการวิเคราะห์ ถ้าพบคำศัพท์ที่ซ้ำกับที่ผ่านมาแล้วจะนับเป็นคำยากซ้ำอีก (5) ข้อความที่นำมาวิเคราะห์ควรเลือกที่เป็นข้อความบรรยายต่อเนื่องกัน 200 คำ

จากเกณฑ์ในการพิจารณาดำรง กระบวนการ และวิธีการวิเคราะห์ตำรานี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะไทยในการวิจัยนี้ โดยเกณฑ์ในการพิจารณาดำรงที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องนั้น ได้นำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นกับอาจารย์ผู้สอนวิชานโยบายสาธารณะหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาที่ศึกษารายวิชานโยบายสาธารณะมาแล้วหรือกำลังศึกษาอยู่ ส่วนกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ตำรานั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความน่าอ่าน และความยากในการอ่านของตำรานโยบายสาธารณะไทยจำนวน 8 เล่ม ซึ่งมีรายละเอียดในบทของวิธีการดำเนินการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และนโยบายสาธารณะ ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาดำรงนโยบายสาธารณะนั้นไม่พบบางงานวิจัยโดยตรง จากการศึกษพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์แบบเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับตำราในระดับสถาบันอุดมศึกษาเพียงหนึ่งเล่ม คือ งานวิจัยของปัญญา ศิริโรจน์ (2540) ที่ได้ทำการศึกษาด้านแบบตำราที่ศึกษาได้ด้วยตนเองสำหรับมหาวิทยาลัยตลาดวิชา โดยผู้วิจัยได้สรุปสาระอย่างพอสังเขปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปิยากร หวังมหาพร (2553) ได้ทำการการวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนวิชานโยบายสาธารณะของไทย โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของวิชานโยบายสาธารณะและความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาต่อการเรียนการสอนวิชานโยบายสาธารณะ การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือนิสิต/นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต รัฐ

ประศาสนศาสตรบัณฑิต รัฐศาสตรมหาบัณฑิต และรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2551 ที่ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีปทุม และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า การศึกษานโยบายสาธารณะพบในหลักสูตรรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ การเรียนการสอนมีทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นแบบสองภาคการศึกษา เรียนวันธรรมดาเวลาทำการ การรับนิสิต/นักศึกษาเข้าศึกษาใช้การสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ นักศึกษาที่เข้าศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ประกอบอาชีพ ความคิดเห็นของนิสิต/นักศึกษาต่อการเรียนการสอนนิพนธ์นโยบายสาธารณะ พบว่า เนื้อหานโยบายสาธารณะว่ามีความน่าสนใจ ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ การเรียนการสอนส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การวัดและประเมินผลมีความเป็นธรรม รวมทั้งด้านสื่อการสอนและแหล่งค้นคว้ามีความเพียงพอ

ปิยากร หวังมหาพร (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์งานวิจัยนโยบายสาธารณะระดับบัณฑิตศึกษาของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายสาธารณะระดับบัณฑิตศึกษาของไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า งานวิจัยด้านนโยบายสาธารณะที่นิสิต/นักศึกษาจัดทำส่วนใหญ่เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและสารนิพนธ์ พบในช่วง พ.ศ. 2546 - 2550 ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลงานวิจัยมหาบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” โดย อุดมโชค อาษาวิมลกิจ (2552) เป็นผลงานวิจัยชิ้นที่สองที่วิเคราะห์ผลงานวิจัยมุ่งเน้นเฉพาะวิทยานิพนธ์ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานวิจัยของอุดมโชคเป็นการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยหรือที่เรียกว่า “การค้นคว้าอิสระ” ประเด็นที่ศึกษาได้แก่ ประเภทงานวิจัย (เชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ) หน่วยงานของมหาบัณฑิตผู้ทำวิจัย ประเภทหน่วยงานหรือองค์กรที่ถูกเลือกให้เป็นหน่วยวิจัย พื้นที่ของการวิจัย (จังหวัดหรือภูมิภาค) การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และสถิติจำนวนหน้าเอกสารของงานวิจัย ผลการศึกษาเช่น องค์กรที่ทำวิจัย ส่วนใหญ่เป็นราชการส่วนภูมิภาคสูงสุด สถิติที่ใช้ในการวิจัยมีการใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าร้อยละ มากที่สุด

สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ (2549) บทความเรื่อง การวิจัยสำรวจทัศนคติของมหาบัณฑิตสาขา รัฐประศาสนศาสตรต่อหลักสูตรมหาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร ในการศึกษาเป็นการศึกษาความเห็นของมหาบัณฑิตต่อหลักสูตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยใช้นักศึกษาที่จบหลักสูตรพ.ศ. 2522 จำนวน 10 รุ่น ผลการศึกษาพบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานสายวิชาการ มีความเห็นว่าความรู้ที่ได้รับมีประโยชน์ในการปฏิบัติงานสามารถช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและ

สถานการณ์ วิชาที่ตรงกับงานมากที่สุดคือ การบริหารงานบุคคลในราชการไทย ทฤษฎีองค์การ นโยบาย สาธารณะและการวางแผน การติดตามและประเมินผลโครงการ การบริหารโครงการ สำหรับวิชาที่ตรงกับงานน้อยที่สุดคือ คณิตศาสตร์สำหรับการบริหารรัฐกิจ การบริหารงานคลัง ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ การวิจัยดำเนินงานสำหรับการบริหารรัฐกิจและระบบเศรษฐกิจของไทย

ปกรณ์ ปรียากร (2549) บทความเรื่อง การวิจัยสำรวจทัศนคติของอาจารย์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ต่อหลักสูตรมหาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ การศึกษาเป็นการสอบถามถึงทัศนคติ ด้านความต้องการและความสนใจต่อการเรียนการสอน ความเห็นที่มีโครงสร้างหลักสูตร ความเห็นเกี่ยวกับการสอบข้อเขียนพิสดารและการสอบปากเปล่า ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการรับนักศึกษาและความเห็นอื่นๆ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะรวม 20 คน อาจารย์นอกคณะรวม 3 คน ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ในขณะนั้นครอบคลุมกว้างขวางและเป็นผลดีต่อการผลิตมหาบัณฑิตพอสมควร แต่ผลผลิตของคณะและความต้องการของหน่วยราชการไทยยังไม่ตรงนักเพราะหน่วยราชการมักมีความต้องการค่อนข้างหลากหลาย การผลิตมหาบัณฑิตควรสามารถตอบสนองความต้องการของภาคราชการและภาคเอกชนหรือแม้แต่การเสริมสร้างศักยภาพในการประกอบอาชีพอิสระ สำหรับสาขาวิชาเอกที่ควรเปิดสอนต่อไป ผู้ตอบแบบสอบถามระบุวิชาได้แก่ นโยบายสาธารณะและการบริหารโครงการ การบริหารงานบุคคล การบริหารองค์การและการจัดการ การบริหารงานคลัง การบริหารการพัฒนาเมืองและชนบท การบริหารการพัฒนาชนบทและการบริหารการพัฒนาเมือง สำหรับคำถามเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร พ.ศ. 2522 สามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบตอบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความสนใจของอาจารย์เพียงร้อยละ 20 ร้อยละ 65 เห็นว่าควรมีแผน ข. เพียงแผนเดียว เป็นต้น

งานวิจัยของสุจิตรา วิไลพงษ์ (2543) เรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของศิษย์เก่ารัฐประศาสนศาสตร์ (รป.ม.) ที่มีต่อการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร รป.ม. ไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงาน” ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ปัจจัยภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับตำแหน่ง ลักษณะงานที่ทำอยู่ พื้นฐานความรู้ก่อนเข้าศึกษา ระดับคะแนนเฉลี่ยที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตัวแปรตามได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร รป.ม. ไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน ในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้แก่ การเลื่อนขั้น หรือการโยกย้ายตำแหน่งหรือการเปลี่ยนงาน/สายงานเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

อุทัย เลาหิเชียร (2540) ศึกษาแนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย โดยกล่าวว่า แนวโน้มของการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ที่เน้นเรื่อง 1) การบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยจะต้องให้ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมและค่านิยมกับนักศึกษาที่จะไปดำรงตำแหน่งเป็นนักบริหารเพื่อการพัฒนาแล้วยังต้องสนใจการศึกษาที่มุ่งไปในแนวของการพัฒนาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ เช่น

การศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร การพัฒนาชนบท การอุตสาหกรรมและการเคหะแห่งชาติ 2) การบริหารรัฐกิจ อุทัยเห็นว่าการเรียนการสอนรัฐประศาสนศาสตร์ควรครอบคลุมถึงการศึกษาการบริหารรัฐกิจให้มากขึ้นด้วย และ 3. การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ในประเทศไทย

ปัญญา ศิริโรจน์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ต้นแบบตำราที่ศึกษาได้ด้วยตนเองสำหรับมหาวิทยาลัยตลาดวิชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านแบบตำราที่ศึกษาได้ด้วยตนเองสำหรับมหาวิทยาลัยตลาดวิชาทางด้านโครงสร้างและองค์ประกอบของตำรา โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับต้นแบบตำราโดยใช้เทคนิคเดลฟาย สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาจำนวน 18 คน และจากอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยตลาดวิชาที่เคยเขียนตำรามาแล้วจำนวน 18 คน ขั้นตอนที่ 2 ทำการประเมินตำราโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 20 คน และอาจารย์ที่เคยเขียนตำราและเคยเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยตลาดวิชามาแล้ว จำนวน 20 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ต้นแบบตำราที่ศึกษาได้ด้วยตนเองสำหรับมหาวิทยาลัยตลาดวิชาทางด้านโครงสร้างประกอบด้วย ปกซึ่งมีรูปภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาข้างในเล่ม คำนำ สารบัญ สารบัญภาพ สารบัญตาราง คำชี้แจงการใช้ตำรา คำชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการเรียน การประเมินผลก่อนการเรียน คำโครงเรื่องของเนื้อหา ความนำ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สิ่งที่จะช่วยจัดมโนทัศน์ล่วงหน้า เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อ สรุปท้ายบท เฉลยคำตอบ การแนะนำให้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องที่ต่อเนื่อง บรรณานุกรมประจำบท การประเมินผลหลังการเรียน ประวัติผู้เขียนและปกหลัง ทางด้านองค์ประกอบ ประกอบด้วย รูปเล่มเป็นแนวตั้ง ขนาดตำราเป็นแบบ A4 เนื้อกระดาษที่ใช้ทำปกเป็นกระดาษขาบมัน การเย็บเล่มเป็นแบบเย็บสัน ภาพประกอบเป็นภาพสีขาว-ดำ ขนาดของภาพขึ้นอยู่กับเนื้อหา ภาพอยู่ด้านบนและคำอธิบายอยู่ด้านล่างในหน้าเดียวกัน 2) การประเมินตำราที่ศึกษาได้ด้วยตนเองได้ผล คือ โครงสร้างของตำราอยู่ในเกณฑ์ดี และองค์ประกอบของตำราอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

นอกจากนั้นงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรโครงการปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคนอกเวลาราชการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยนพวรรณ เทียงตรง (2534) งานวิจัยเรื่องนี้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องการประเมินผลโครงการตัวแบบ CIPP Model โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา ได้แก่ เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้กำลังศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บริหารในฐานะผู้บังคับบัญชาของผู้กำลังศึกษาและสำเร็จการศึกษาแล้ว และคณาจารย์ผู้สอนต่อหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาวิชา

ศุภชัย ยาวะประภา (2528) ศึกษาเรื่อง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตในประเทศไทย อดีตปัจจุบัน และอนาคต บทความดังกล่าวศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตของประเทศ

ไทย และศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ในขณะนั้น โดยการเปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโทของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในด้าน วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร รวมทั้งเปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในสองด้าน เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นบทความชิ้นนี้ยังเสนอความเห็นของนักวิชาการต่างๆ ในเรื่องทิศทางหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ที่ควรจะเป็นในอนาคต

อนันต์ บัวบาน (2527) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต : การศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟี สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในปี พ.ศ. 2536 โดยใช้เทคนิคเดลฟี ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และ พัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์อเมริกัน ปรัชญาและเป้าหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคตจะเน้นมากที่การปฏิบัติได้จริงในการพัฒนาประเทศและนอกจากนั้นก็ยังคงเน้นที่ประสิทธิผล ความมีคุณธรรมของข้าราชการ ประสิทธิภาพ ความเป็นธรรม ความซื่อสัตย์ ความประหยัด การลด ความทุกข์ยากของข้าราชการและประชาชน พาราไดม์ของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคตได้แก่ พาราไดม์การพัฒนา พาราไดม์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม พาราไดม์นโยบายศาสตร์ พารา ไดม์การวิเคราะห์ระบบและสังเคราะห์ตามสถานการณ์ พาราไดม์การพัฒนามีแนวโน้มที่จะเป็นพารา ไดม์ของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคตมากที่สุด วัตถุประสงค์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ไทย ในอนาคต จะเน้นการปฏิบัติหรือการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เน้นด้านวิชาการ การวิจัย และการสร้าง องค์ความรู้ เน้นการรู้จักคิด วิเคราะห์ และการมีคุณธรรมในลักษณะของปัญญาชนและมุ่งผลิตนัก บริหารอาชีพ ในลักษณะของนักพัฒนาที่สามารถเข้าไปบริหารงานที่ใดก็ได้ ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับระบบ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของไทย วิชาหลักหรือวิชาบังคับของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต จะได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ การวางแผน และการประเมินแผนงาน นโยบาย สาธารณะการวางแผนและการวิเคราะห์นโยบาย ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การบริหารการ พัฒนา การปกครองและการบริหารราชการไทย การบริหารงานบุคคล การบริหารงานคลัง งบประมาณ และพัสดุ พฤติกรรมองค์การ การประเมินผลโครงการ การพัฒนามนุษย์ การบริหารโครงการ ทฤษฎี องค์การ การวิเคราะห์องค์การ การพัฒนาองค์การ ระบบราชการและการพัฒนาระบบราชการ พฤติ กรรมการบริหาร สถิติและคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ระบบ เศรษฐศาสตร์ การเมืองกับการบริหาร ศาสตร์การจัดการหรือวิทยาการจัดการ เทคนิคการบริหาร คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนรัฐประศาสน ศาสตร์ไทยในอนาคต ได้แก่ มีใจรักงานด้านวิชาการ คือ การสอน การวิจัย และการเขียนตำรา สำเร็จ ปริญญาทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์โดยตรง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทยเป็นอย่างดี มี

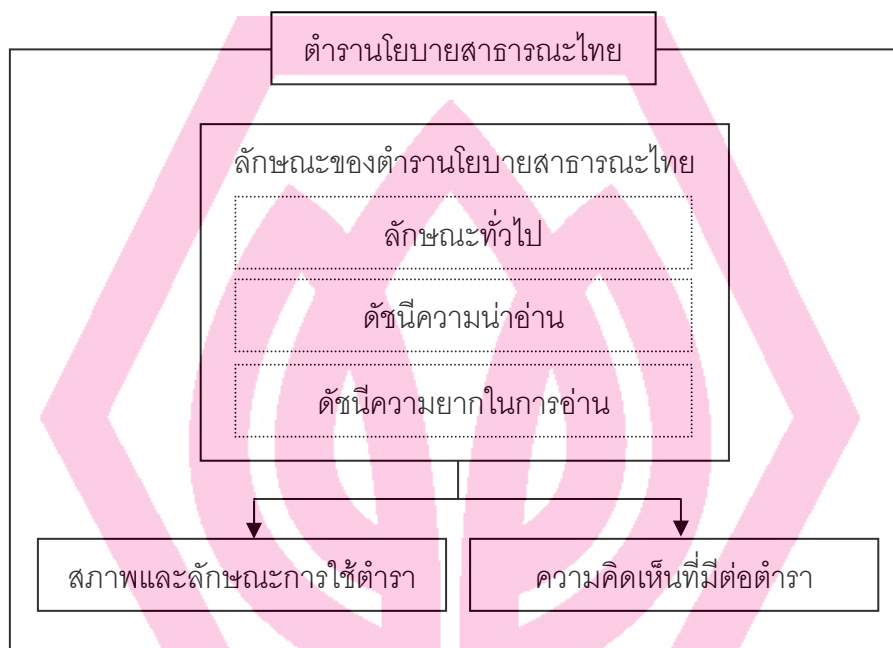
ความรู้กว้างขวางในลักษณะของสหวิทยาการ มีประสบการณ์ในการบริหารงาน และสำเร็จปริญญาในสาขาที่เกี่ยวข้องกับรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต จะได้แก่ กลุ่มนิสิต นักศึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์โดยตรง กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารในระดับต่างๆ และกลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจในระดับผู้ปฏิบัติงาน รูปแบบการวิจัยของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต จะได้แก่ การวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ทันที ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยประยุกต์ เพื่อใช้ผลทางด้านรัฐประศาสนกิจ การศึกษากฎเกณฑ์ตัวอย่าง การวิจัยเชิงประเมิน และการวิจัยโดยกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยต่างก็เข้าไปมีส่วนร่วม เนื้อเรื่องในการวิจัยของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต จะได้แก่ นโยบายสาธารณะ แผนงานโครงการและการประเมินโครงการ การพัฒนาการบริหารและการบริหารการพัฒนา การศึกษาผลกระทบของนโยบาย การศึกษาการนำกลยุทธ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การจัดองค์การและการวิเคราะห์องค์การ กลไก โครงสร้าง และระบบบริหาร สภาพแวดล้อมทางการบริหาร ปัญหาเฉพาะหน้า ผลของความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจ เอกชน กับรัฐบาลในด้านต่างๆ ระดับหน่วยวิเคราะห์วิจัยของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคตจะได้แก่ ระดับองค์การ ระดับระบบและระดับประเทศ สถานภาพของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต จะได้แก่ เป็นวิชาชีพที่มีลักษณะการประยุกต์สหวิทยาการต่างๆ และเป็นภาควิชาหนึ่งในคณะ

อนงค์ทิพย์ วสินนท์ (2524) บทความเรื่อง นโยบายสาธารณะ:พาราโดมที่ 5 ทางรัฐประศาสนศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ โดยกล่าวว่า การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ให้ความสนใจกับนโยบายสาธารณะมากขึ้น บทความนี้ได้กล่าวถึงงานของดรายและกระบวนการนโยบายสาธารณะ และการเสนอว่าในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ผู้กำหนดนโยบายควรให้ความสนใจในการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆ กัน และชี้ว่าการกำหนดนโยบายของไทยส่วนใหญ่เป็นผลงานของข้าราชการประจำ พรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์เข้ามามีบทบาทน้อย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้นำเสนอมานี้ พบว่า ไม่พบงานวิจัยด้านการวิเคราะห์ตำราเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะโดยตรง และในระดับอุดมศึกษาไม่ค่อยพบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตำรา ซึ่งตำราเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยเป็นแหล่งค้นคว้าความรู้ของผู้เรียนโดยตรง หากตำรามีคุณภาพดีก็จะส่งผลต่อผู้อ่านโดยตรง ดังนั้นองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาการเรียนการสอนเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเป็นอย่างมาก

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์ตำรานโยบายสาธารณะในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยศึกษาตัวแปร
ลักษณะของตำรานโยบายสาธารณะ และตัวแปรสภาพและลักษณะการใช้ตำรา รวมถึงความคิดเห็น
จากการใช้ตำราของอาจารย์และนิสิต/นักศึกษา โดยตัวแปรที่ศึกษาดังกล่าวเสนอแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย